

Шацька Оксана Петрівна,
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри іноземної філології та перекладу
Національний транспортний університет, м. Київ

Постановка проблеми. Сьогодні обов'язковим компонентом високоякісної підготовки спеціалістів для будь-якої сфери діяльності є опанування іноземною мовою або навіть іноземними мовами. Вже існує потреба у нових заходах щодо оцінювання рівня знань іноземної мови у вищих технічних закладах освіти. Студенти ВНЗ повинні оволодівати загальнонавчальною й професійно-орієнтованою іноземною мовою. Англійська мова – це мова міжнародного спілкування, тому треба володіти певними знаннями для спілкування з іноземними колегами, виступів на міжнародних симпозіумах, участі у світових проєктах, отримання гранту навчання чи роботи за кордоном тощо.

У «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» (2001 р.) у розділі IV «Стратегія мовної освіти» наголошено, що «у державі створюється система безперервної мовної освіти, що забезпечує обов'язкове оволодіння громадянами України державною мовою, можливість опанувати рідну (національну) і практично володіти хоча б однією іноземною мовою. Освіта сприяє розвитку високої мовної культури громадян, вихованню поваги до державної мови та мов національних меншин України, толерантності у ставленні до носіїв різних мов і культур» [1].

Реформування освітніх процесів в Україні відбувається з урахуванням позитивного досвіду інших держав, особливо країн Європи. Але вивчення досвіду організації освіти в східних країнах також викликає інтерес. Досвід КНР є дуже корисним для вітчизняної практики мовної освіти. Тому що англійська мова для китайців є також іноземною, як і для нас. Але уряд КНР приділяє багато уваги тому, щоб цю мову вивчали в масштабах всієї країни.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми викладання та вивчення іноземних мов в КНР стали предметом дослідження багатьох китайських науковців протягом останніх десятиріч, а саме: Гао Тяян та Хуан Тяньбін (комунікативна компетенція в навчальних планах: стандарти та вимоги); Їнхао Тін та Гуочен Тін (реформа викладання іноземних мов та шляхи поліпшення якості викладання англійської мови у вишах); Лін Лін (англійська мова в сучасному Китаї); Пін Ван (конструктивізм та мовна автономія у викладанні та вивченні іноземних мов); Тяньлін Лу (вплив реформи освіти на журнали викладання англійської мови в Китаї); Хайсьяо Ван (від урядової політики до університетської практики: реформа викладання англійської мови в Китаї); Хуасьяо Жу (дискусія про викладання професійної англійської мови) тощо.

Маємо на меті розглянути основні іспити (тести) з іноземної мови, які складаються студентами немовних ВНЗ, щоб зрозуміти, як здійснюється іншомовна підготовка фахівців за професійним спрямуванням у КНР. Ми провели своє дослідження на основі вивчення матеріалів публікацій, Інтернет-сайтів.

Виклад основного матеріалу. Історія складання іспитів у Китаї розпочалася ще 2000 років тому – у часи династії Хань (206 р. до н.е. – 220 р. н.е.). Тоді проводилися імператорські іспити. У Китаї перша мовна школа з'явилася в XIII ст. Викладання англійської мови інтенсивно почало заохочуватися китайським урядом з XIX ст. У 1982 р. відкрилася перша школа іноземних мов – *Jing-shi-tong-wen-guan* (Beijing Normal Language School) – місіонером Дж. С. Бурдоном. Протягом 40 років ця школа викладала п'ять мов – англійську, французьку, російську, німецьку та японську. Окрім релігійного навчання, іноземна мова була обов'язковим предметом у місіонерських школах. Викладачі потребували використання іноземної мови кризь: у виступах на конференціях, у написанні листів, під час уроків і на перервах.

У 1901 р. школа іноземних мов та Пекінський педагогічний університет об'єдналися. А у 1912 р. ці заклади перейменувалися у Пекінський університет (Peking University). Кількість навчаючих була невелика. Готували дипломатів та перекладачів для китайського уряду [8].

До 1966 р. іноземні мови вивчалися для полегшення спілкування з іноземцями під час виконання дипломатичних функцій, доступу до наукової інформації розробки новітніх технологій тощо. Під час «культурної революції» вивчення іноземних мов було припинено. Підручники з іноземних мов містили в собі переклади політичних лозунгів, цитати ідей Мао Цзедуну, революційні пісні тощо. Після 1979 р. змінився підхід у вивченні іноземних мов. У змісті програм вже не було політичної тематики [7].

На початку 80-х рр. XX ст. після проголошення Ден Сяопіном політики відкритих дверей (або „Чотирьох Модернізацій” у промисловості, сільському господарстві, обороні, науці та техніці) почалося реформування і у викладанні англійської мови [9].

З середини 90-х рр. XX ст. англійську мову почали викладати з третього класу у школах КНР. Для того, щоб вступити до молодшої та старшої школи, школярам треба було складати китайську мову, англійську мову та математику. Серед предметів, які входили до Єдиного державного іспиту (ЄДІ), була й англійська мова. Англійська мова була і залишається обов'язковим предметом протягом двох років для всіх студентів китайських ВНЗ, у тому числі й технічних [6; 8].

У табл. 1. представлена англійська мова в системі китайської освіти.

Таблиця 1

Англійська мова в системі китайської освіти

Вік студентів	Освітній рівень	Освітній статус
6 – 12	Початкова освіта	Обов'язкове вивчення
12 – 15	Молодша середня школа	
15 – 18	Старша середня школа	Добровільне вивчення
18 – 23	Коледж / університет	
	Аспірантура	
	Докторантура	

Як видно з таблиці 1, у початковій школі англійську мову вивчають шість років, з розподілом часу 1 ½ годин на тиждень. У середній школі відводиться 4 години на тиждень. В університетах КНР англійську вивчають протягом 3 ½

годин на тиждень. У деяких університетах пропонують курси англійської мови протягом третього і четвертого року навчання. У аспірантурі та докторантурі англійська мова є обов'язковою, але вже за добровільним вибором навчальних підручників і в залежності від рівня володіння іноземною мовою [4].

Тести з англійської мови були введені Міністерством освіти Китаю як загальнонаціональні стандартизовані тести для оцінювання рівня володіння англійською мовою студентами коледжів та ВНЗ Китаю, у тому числі й технічних. Існує два типи тестів – CET (College English Test – an English language proficiency test) 4 (введений з вересня 1987 р.) та CET 6 (з січня 1989 р.). Їх проводять для всіх студентів різних спеціальностей двічі на рік (20 червня та 16 грудня (за деякими джерелами – січня)). Ці іспити-тести можна починати складати з другого курсу навчання [2; 5].

Якщо студент не складає іспит CET 4, то він не зможе отримати ступінь бакалавру, а якщо не складає CET 6 – не отримає ступінь магістра. З 1999 р. усний тест з англійської мови CET – Spoken English Test (CET-SET) був включений до системи тестів CET. На CET-SET відводиться 20 хвилин. Складається з трьох частин: 1) протягом п'яти хвилин студент відповідає на запитання викладача; 2) дискусія за темою між студентами; 3) бесіда [5; 8].

Кожного року кількість складаючих тести зростає. Наприклад, за даними Міністерства освіти у 1987 р. було 100 000 студентів, які складали тести, а у 2004 р. – 11 000 000 осіб.

З червня 2005 р. з'явилася нова система оцінювання CET. Найбільший бал складає тепер 710 (раніше було 290). Тестування складається з таких завдань: аудіювання, читання, тест, письмо. Для аудіювання робиться відбірка з аутентичних діалогів, лекцій, телевізійних програм тощо [2].

У табл. 2. представлено зміст тесту CET 4 та 6.

Таблиця 2

Зміст CET4 та 6

Компоненти	Зміст	Типи питань	Кількісне співвідношення % в оцінюванні
Аудіювання	Діалоги Короткі розмови: розуміння чи диктант	Тести з декілька ми варіантами відповідей	20
Читання	Читання	Тести з декілька ми варіантами відповідей	40
Лексика і граматики	Розуміння лексики і граматики	Тести з декілька ми варіантами відповідей	15
Тест	Виправлення помилок; питання-відповіді; переклад	Тести з декілька ми варіантами відповідей; переклад з англійської мови на китайську	10
Письмо	Письмо	Письмо	15

Як видно з таблиці 2, найбільший процент долі оцінювання припадає на читання (40%) та аудіювання (20%).

Коли випускники влаштовуються на роботу, то наявність сертифікату CET є обов'язковою вимогою [2; 6; 9].

Протягом навчання в університеті студенти факультету іноземних мов повинні складати екзамени з англійської мови TEM 4 (Test English Major) та TEM 8, які проводять 20 квітня щорічно. Цей іспит оцінює рівень володіння мовою і контролюється Національною експертною комісією викладання іноземних мов у вищій школі (National Advisory Commission on Foreign Language Teaching in Higher Education (NACFLT)) [8].

До головних тестів з англійської мови також належать й такі:

- національний вступний іспит до вищого навчального закладу (the National Matriculation English Test (NMET));
- випускний іспит з англійської мови (the Graduate School Entrance English Examination (GSEEE));
- громадський іспит з англійської мови (the Public English Testing System (PETS));
- Кембриджський бізнес-англійський (the Cambridge Business English Certificate (BEC));
- іспит для тих, хто навчається закордоном (the WSK) [8].

Метою національного вступного іспиту до вищого навчального закладу (the National Matriculation English Test) є перевірка рівня володіння англійською мовою. Цей іспит складають випускники середніх шкіл 8 червня. Іспит триває 2 години. Проводиться центрами тестування провінційних бюро освіти з 1985 р.

Випускний іспит з англійської мови (the Graduate School Entrance English Examination) – це інший вступний іспит, організований Національним освітнім органом влади з питань іспитів Міністерства освіти (National Education Examinations Authority of the Ministry of Education).

До не інститутських іспитів належить громадський іспит з англійської мови (the Public English Testing System), який був заснований у 1999 р. Національним освітнім органом влади з питань іспитів в КНР та консорціумом з іспитів Кембриджського університету (the University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES)).

Цей іспит доступний для всіх, хто вивчає англійську мову незалежно від віку, професії, рівня освіти. Мета проведення цього іспиту полягає у заохоченні вивчати англійську мову на загальнонаціональному рівні.

Після складання іспиту видають сертифікати від рівня 1 до 5 (початковий, середній, вище середнього, досконалий, вищий).

У табл. 3. представлено зміст п'яти рівнів PETS без компонента усного мовлення.

Таблиця 3

Зміст п'яти рівнів PETS

Компоненти	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3	Рівень 4	Рівень 5
Аудіювання	30%	30%	30%	30%	30%
Використання англійської мови (граматика, лексика)	25%	20%	15%	10%	10%
Читання	30%	30%	30%	35%	35%
Письмо	15%	20%	25%	25%	25%
Разом	100%	100%	100%	100%	100%

З таблиці 3 видно, що відсоток аудіювання на всіх рівнях однаковий. Важливішим є використання мови на перших рівнях тесту, ніж на наступних рівнях. Місце читання та письма збільшується з кожним рівнем. Бали компонента мовлення PETS складаються зі шкали від 1 до 5. Прохідним вважається бал три [3].

Іншим не інститутським іспитом є Кембриджський бізнес-англійський (the Cambridge Business English Certificate), який організований тією ж структурою, що й попередній, з 1993 р. Іспит включає бізнес контекст і має три рівні – підготовчий (BEC Preliminary), переважний (BEC Vantage), вищий (BEC Higher). Цей іспит можуть скласти всі, хто бажає. Сертифікат BEC визнається багатьма іноземними і китайськими компаніями в КНР. BEC складають більше, ніж в 130 країнах світу.

Що стосується іспиту для тих, хто навчається за кордоном (the WSK), то китайський уряд організовує його на основі складання тестів з іноземних мов (англійська, французька, німецька, японська, російська) [8].

Всі ці іспити вказують на те, китайський уряд зацікавлений у розповсюдженні вивчення іноземних мов. Іноземну мову вивчають не лише на факультетах іноземних мов, а у всіх ВНЗ країни.

Висновки. Отже, проаналізувавши статті китайських науковців, можна стверджувати, що впровадження різних видів іспитів (тестів) змінили традиційне монотонне викладання мов у аудиторії. Такий компонент, як мовлення, є новим у тестуваннях китайських студентів немовних ВНЗ Китаю. Але з кожним роком все більше росте потреба у розвиванні комунікативної компетенції.

Знання іноземної мови надає більше шансів для отримання гарної роботи у майбутньому. Наприклад, інженери можуть працювати на іноземних фабриках і заводах.

Викладачі та студенти завдяки тестам досягають своїх цілей. Система складання тестів з англійської мови в КНР потребує подальшого розвитку, але існування вже існуючих тестів робить великий внесок у підвищення результативності вивчення іноземних мов.

Звичайно, успіх китайських студентів полягає не в успішному складанні тестів, а й у оволодінні іноземною мовою на достатньому рівні для кар'єрного росту у майбутньому.

Перспективним для подальших досліджень ми вважаємо аналіз засад іншомовної підготовки у технічних ВНЗ Китаю, що допоможе детальніше розглянути всі сторони вищої освіти.

Резюме. У статті розглянуто різні види іспитів (тестів) з іноземної мови для студентів немовних факультетів ВНЗ Китаю. Тести були введені з метою оцінювання рівня володіння іноземною мовою. Англійська мова залишається обов'язковим предметом протягом двох років навчання для всіх студентів китайських ВНЗ. **Ключові слова:** мовна політика КНР, іншомовна підготовка студентів немовних ВНЗ, тести.

Резюме. В статье рассмотрены разные виды экзаменов (тестов) по иностранному языку для студентов неязыковых факультетов вузов Китая. Тесты были введены с целью оценивания уровня владения иностранным языком. Английский язык остается обязательным предметом на протяжении двух лет обучения для всех студентов китайских вузов. **Ключевые слова:** языковая политика КНР, иноязычная подготовка студентов неязыковых вузов, тесты.

Summary. The article deals with different kinds of examinations (tests) of a foreign language for students of non-language faculties of universities in China. Tests were included with the goal of level grasp of a foreign language. English is a compulsory subject for all students of Chinese universities during two years of education. **Keywords:** language policy of China, foreign language training of students of non-language faculties of the universities in China, tests.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті // Освіта України. – 2001. – №1. – С. 22 – 25.
2. Aiping Guo. The prospect of CET in China / Guo Aiping // Journal of Cambridge Studies. – 2006 (June). – №2, Vol.1. – P. 39 – 41.
3. Comparative studies of GEPT and PETS in Taiwan and China [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.scu.edu.tw/english/teachers/byron_gong/Comparative%20Studie
4. English language attrition by Chinese university-level students [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rug.nl/let/onderzoek/onderzoekinstututen/clcg/Graduate/ExampleReports/xu.pdf>
5. Gao Jiayan. On Communicative Competence in Curriculum Design: A Comparison of the College English Curriculum Requirements and the English Curriculum Standards / Gao Jiayan, Huang Jianbin // Polyglossia. – 2010 (February). – Vol. 18. – P. 73 – 86.
6. Huaxiao Zhu. Discussion about Vocational English Teaching Reform / Zhu Huaxiao // Lecture Notes in Information Technology. – 2012. – Vol. 16–17. – P. 87 – 90.
7. Ji Fengyuan. Linguistic engineering in Mao's China: the case of English language teaching / Fengyuan Ji // New Zealand Journal of Asian Studies. – 2004 (June). – № 6, 1. – P. 83 – 99.
8. Liying Cheng. The key to success: English language testing in China / Cheng Liying / Language Testing. – SAGE Publications (Los Angeles, London, New Delhi and Singapore). – 2008. – № 25 (1). – P. 15 – 37.
9. Yinghao Jin. Foreign Language Teaching Reform and Improvement of College English Teaching Quality / Yinghao Jin, Guochen Jin / Asian Social science. – 2008 (April). – № 4, Vol. 4. – P. 127 – 128.